

Kontakty z Mediami
i Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
KOMUNIKAT PRASOWY nr 206/21

Luksemburg, 18 listopada 2021 r.

Opinie rzecznika generalnego w sprawach połączonych C-793/19 SpaceNet
i C-794/19 Telekom Deutschland,
w sprawie C-140/20 Commissioner of the Garda Síochána i in. oraz
w sprawach połączonych C-339/20 VD i C-397/20 SR

Rzecznik generalny Manuel Campos Sánchez-Bordona ponownie podkreślił, że uogólnione i niezróżnicowane zatrzymywanie danych dotyczących ruchu i danych dotyczących lokalizacji w ramach łączności elektronicznej jest dozwolone jedynie w przypadku poważnego zagrożenia dla bezpieczeństwa narodowego

Orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości¹ w przedmiocie zatrzymywania i dostępu do danych osobowych powstających w sektorze łączności elektronicznej wzbudziło w niektórych państwach członkowskich obawy. Sądy z niektórych państw członkowskich zwróciły się do Trybunału Sprawiedliwości z wnioskami o wydanie orzeczeń w trybie prejudycjalnym, wyrażając swoje wątpliwości co do tego, czy orzecznictwo to może pozbawić organy państwowe instrumentu niezbędnego do ochrony bezpieczeństwa narodowego oraz zwalczania przestępczości i terroryzmu. Wydając, w składzie wielkiej izby, wyroki z dnia 6 października 2020 r.² w sprawach *Privacy International* i *La Quadrature du Net* Trybunał Sprawiedliwości potwierdził, wprowadzając jednocześnie określone uściślenia, orzecznictwo zapoczątkowane wyrokiem w sprawie *Tele2 Sverige*. Choć można by było oczekiwać – ze względu na istniejącą po stronie Trybunału chęć szczegółowego wyjaśnienia, w ramach prowadzonego z sądami krajowymi dialogu, powodów, które uzasadniłyby przedstawione w tych wyrokach twierdzenia – że te wyroki z dnia 6 października 2020 r. rozstrzygną toczącą się debatę, co jednak się nie stało.

Do dnia 6 października 2020 r. w Trybunale Sprawiedliwości zostały zarejestrowane trzy inne wnioski o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, w których kierujące je sądy wyrażały wątpliwości co do utrwalonego orzecznictwa dotyczącego wyjątków od obowiązku zapewnienia poufności komunikacji i danych użytkowników. Dwa z tych odesłań zostały skierowane przez Bundesverwaltungsgericht (federalny sąd administracyjny, Niemcy) w ramach odwołań wniesionych do niego przez Federalną Agencję ds. Sieci przeciwko rozstrzygnięciom uwzględniającym żądania dwóch spółek świadczących usługi dostępu do Internetu zawarte w skargach, w których spółki te kwestionowały ustanowiony w prawie niemieckim³ obowiązek przechowywania danych o ruchu telekomunikacyjnym ich klientów począwszy od dnia 1 lipca

¹ Wyrok z dnia 8 kwietnia 2014 r., *Digital Rights Ireland i in.* (sprawy połączone [C-293/12](#) i [C-594/12](#); zob. komunikat prasowy nr [54/14](#)), w którym Trybunał stwierdził nieważność dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2006/24/WE z dnia 15 marca 2006 r. w sprawie zatrzymywania generowanych lub przetwarzanych danych w związku ze świadczeniem ogólnie dostępnych usług łączności elektronicznej lub udostępnianiem publicznych sieci łączności oraz zmieniającej dyrektywę 2006/24/WE (Dz.U. 2006, L 105, s. 54); wyrok z dnia 21 grudnia 2016 r., *Tele2 Sverige i Watson i in.* (sprawy połączone [C-203/15](#) i [C-698/15](#); zob. komunikat prasowy nr [145/16](#)) w którym Trybunał stwierdził, że art. 15 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2002/58/WE z dnia 12 lipca 2002 r. dotyczącej przetwarzania danych osobowych i ochrony prywatności w sektorze łączności elektronicznej (dyrektywy o prywatności i łączności elektronicznej) (Dz.U. 2002, L 201, s. 37), w wersji zmienionej dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/136/WE z dnia 25 listopada 2009 r. (Dz.U. 2009, L 337, s. 11) stoi na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, które przewiduje uogólnione i niezróżnicowane zatrzymywanie danych dotyczących ruchu i danych dotyczących połączeń w celu zwalczania poważnej przestępczości; wyrok z dnia 2 października 2018 r., *Ministerio Fiscal* (sprawa [C-207/16](#); zob. komunikat prasowy nr [141/18](#)), w którym Trybunał potwierdził tę wykładnię art. 15 ust. 1 dyrektywy 2002/58 i doprecyzował znaczenie, jakie ma w tym względzie zasada proporcjonalności.

² Wyroki z dnia 6 października 2020 r., *Privacy International* (sprawa [C-623/17](#)) i *La Quadrature du Net i in.* (sprawy połączone [C-511/18](#), [C-512/18](#) i [C-520/18](#)) (zob. komunikat prasowy nr [123/20](#)).

³ Gesetz zur Einführung einer Speicherpflicht und einer Höchstspeicherfrist für Verkehrsdaten (niemiecka ustawa ustanawiająca obowiązek i maksymalny termin przechowywania danych dotyczących ruchu) z dnia 10 grudnia 2015 r.

2017 r. (sprawy połączone C-793/19 i C-794/19). Trzecie z tych odesłań zostało skierowane przez Supreme Court (sąd najwyższy, Irlandia) w kontekście postępowania cywilnego, w ramach którego skazany na dożywotnie więzienie za zabójstwo zakwestionował ważność niektórych uregulowań zawartych w prawie irlandzkim⁴, na mocy których zatrzymywano i udostępniano dane telefoniczne, na których zostały oparte określone dowody obciążające (sprawa C-140/20). Po zapoznaniu się z odpowiedziami udzielonymi przez Trybunał Sprawiedliwości w wyrokach z dnia 6 października 2020 r. sądy, które skierowały te odesłania prejudycjalne, uznały za stosowne podtrzymanie zawartych w nich wniosków.

Z tymi odesłaniami prejudycjalnymi łączą się jeszcze dwa, tym razem skierowane przez Cour de cassation (sąd kasacyjny, Francja), który ma wydać rozstrzygnięcie w przedmiocie skargi dwóch osób fizycznych, które zostały oskarżone o popełnienie przestępstw polegających na wykorzystywaniu informacji poufnych i praniu pieniędzy w ramach postępowania prowadzonego przez Autorité des marchés financiers (francuski urząd nadzoru rynków finansowych), w którym to postępowaniu urząd ten użył dotyczących korzystania z linii telefonicznych danych osobowych uzyskanych w oparciu o Code monétaire et financier (francuski kodeks pieniężny i finansowy) (sprawy połączone C-339/20 i C-397/20).

W przedłożonych dzisiaj opiniach w tych sprawach **rzecznik generalny Manuel Campos Sánchez-Bordona** uznał, że **odpowiedzi na wszystkie skierowane pytania można znaleźć w dotychczasowym orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości lub też można je z nich bez większych trudności wywieść.**

Sprawy połączone C-793/19 i C-794/19

Dostrzegając poczynione w **ustawodawstwie niemieckim** zmiany świadczące o determinacji w dostosowaniu go do wymogów wynikających z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości, rzecznik generalny wskazał, że ustanowiony w tym ustawodawstwie **obowiązek uogólnionego i nieodróżnicowanego przechowywania obejmuje bardzo obszerny zbiór wielu innych kategorii danych dotyczących ruchu i danych dotyczących lokalizacji. Ustanowienie ograniczenia w czasie tego zatrzymywania nie może temu zaradzić**, ponieważ, poza przypadkami uzasadnionymi ochroną bezpieczeństwa narodowego, **możliwe jest jedynie selektywne przechowywanie danych dotyczących łączności elektronicznej**, a to ze względu na poważne ryzyko, jakie wiązałoby się z ich uogólnionym zatrzymywaniem. Rzecznik generalny przypomniał też, że, w każdym razie, **dostęp do tych danych wiąże się z poważną ingerencją** w prawa podstawowe do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego oraz do ochrony danych osobowych⁵, niezależnie od długości okresu, na jaki wnosi się o dostęp do tych danych.

Sprawa C-140/20

W opinii rzecznika generalnego **odpowiedzi na pytania Supreme Court zostały udzielone w wyrokach w sprawach *La Quadrature du Net i Prokuratuur***⁶; ten drugi wyrok został wydany już po tym, jak irlandzki sąd postanowił podtrzymać zadane pytania prejudycjalne.

Rzecznik generalny M. Campos Sánchez Bordona podkreślił, że **bezpieczeństwo narodowe może uzasadniać dokonywanie uogólnionego i nieodróżnicowanego zatrzymywania danych dotyczących ruchu i danych dotyczących lokalizacji, nie odnosi się to jednak do ścigania przestępstw, nawet poważnych. Przepisy irlandzkie nie są zatem zgodne z dyrektywą o prywatności i łączności elektronicznej, gdyż zezwalają, z powodów wykraczających poza te związane z ochroną bezpieczeństwa narodowego, na prewencyjne, uogólnione i nieodróżnicowane zatrzymywanie danych o ruchu i lokalizacji wszystkich abonentów przez okres dwóch lat.**

⁴ Communications (Retention of Data) Act 2011 [irlandzka ustawa z 2011 r. o łączności (zatrzymywanie danych) z 2011 r.].

⁵ Artykuły 7 i 8 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej.

⁶ Wyrok z dnia 2 marca 2021 r., *Prokuratuur* (*Warunki dostępu do danych dotyczących łączności elektronicznej*) (sprawa C-746/18), (zob. komunikat prasowy nr [29/21](#)).

Po drugie, **dostęp** odpowiednich organów krajowych do zatrzymywanych danych **nie wydaje się podlegać uprzedniej kontroli sądu lub niezależnego organu**, tak jak wymaga tego orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości, tylko objęty jest swobodnym uznaniem funkcjonariusza policji określonej rangi. Do Supreme Court należy zbadanie, czy ten urzędnik posiada wymagane przez orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości status „niezależnego organu” oraz charakter „strony trzeciej” wobec organu władzy, który zwraca się o udzielenie dostępu. Rzecznik generalny przypomniał też, że kontrola ta musi poprzedzać udzielenie dostępu do danych, a nie być przeprowadzana *ex post*.

Wreszcie, rzecznik generalny przypomniał, że, zgodnie z wyrokiem w sprawie *La Quadrature du Net*, **krajowy organ sądowniczy nie może ograniczyć w czasie skutków stwierdzenia niezgodności normy krajowej z prawem Unii.**

Sprawy połączone C-339/20 i C-397/20

Rzecznik generalny wskazał, że **przedmiot tych dwóch postępowań jest w istocie taki sam, jak w przypadku pozostałych trzech wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, a mianowicie jest to kwestia, czy państwa członkowskie mogą ustanawiać obowiązek zatrzymywania w sposób uogólniony i nieodróżnicowany danych o ruchu połączeń elektronicznych. Z tego względu, pomimo, że przy tej okazji w grę wchodzi dyrektywa⁷ i rozporządzenie⁸ dotyczące nadużyć na rynku, stanął on na stanowisku, że orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości podsumowane w wyroku w sprawie *La Quadrature du Net* znajduje w tym kontekście zastosowanie.**

Wyjaśnił on, że przepisy **odnoszących się do przetwarzania rejestrów ruchu danych zawartych w dyrektywie i rozporządzeniu dotyczących nadużyć na rynku należy interpretować w kontekście systemu ustanowionego dyrektywą o prywatności i łączności elektronicznej, która stanowi punkt odniesienia w tym zakresie.**

Rzecznik generalny wskazał, że ani **dyrektywa, ani rozporządzenie dotyczące nadużyć na rynku nie przyznają szczególnych i autonomicznych uprawnień do zatrzymywania danych**, a jedynie **upoważniają właściwe organy administracji do uzyskania dostępu do danych zatrzymanych w istniejących rejestrach, które należało sporządzić zgodnie z dyrektywą o prywatności i łączności elektronicznej.** Chodzi tu konkretnie o rejestry czy też nagrania, które mogą być zatrzymywane w celu **zwalczania poważnej przestępczości i ochrony bezpieczeństwa publicznego**, których nie można utożsamiać z danymi zatrzymywanymi w sposób prewencyjny, uogólniony i nieodróżnicowany w celu obrony bezpieczeństwa narodowego, wskutek czego nie ma potrzeby podważać starannego wyważenia leżącego u podstaw wyroku w sprawie *La Quadrature du Net*. Z tego względu **prawo Unii stoi na przeszkodzie przepisom krajowym, które nakładają na operatorów łączności elektronicznej, w ramach dochodzenia w sprawie wykorzystywania informacji poufnych lub manipulacji i nadużyć na rynku, obowiązek uogólnionego i nieodróżnicowanego zatrzymywania danych o ruchu. W takim przypadku również krajowy organ sądowniczy nie może ograniczyć w czasie skutków takiej niezgodności.**

UWAGA: Opinia rzecznika generalnego nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości. Zadanie rzeczników generalnych polega na przedkładaniu Trybunałowi, przy zachowaniu całkowitej niezależności, propozycji rozstrzygnięć prawnych w sprawach, które rozpatrują. Sędziowie Trybunału rozpoczynają właśnie obrady w tej sprawie. Wyrok zostanie wydany w terminie późniejszym.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie

⁷ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/6/WE z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie wykorzystywania poufnych informacji i manipulacji na rynku (nadużyć na rynku) (Dz.U. 2003, L 96, s. 16).

⁸ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 596/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie nadużyć na rynku (rozporządzenie w sprawie nadużyć na rynku) oraz uchylające dyrektywę 2003/6 Parlamentu Europejskiego i Rady i dyrektywy Komisji 2003/124/WE, 2003/125/WE i 2004/72/WE (Dz.U. 2014, L 173, s. 1) (Dz.U. 2014, L 173, s. 1).

z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

Pełny tekst opinii ([C-793/19 i C-794/19](#), [C-140/20](#) oraz [C-339/20 i C-397/20](#)) jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu przedłożenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793

Nagranie wideo z przedstawienia opinii jest dostępne przez „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 22964106.